

26.1.2018

Kansallinen palveluarkkitehtuuriohjelma

Roolit ja valtuudet -hankkeen (RoVa) loppuraportti

Versio 1.0

Kappaleet 1–7 ja 10–11

Hankepäällikkö Matti Hiltunen, Väestökisterikeskus

Kappaleet 8 ja 9

Hankeomistaja Petteri Ohvo, valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö		2 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

Sisällys

Sisällys	2
1. Hankkeen kuvaus	3
2. Organisoituminen ja työtavat	4
3. Keskeiset tavoitteet, tavoitteiden toteutuminen ja muutokset	6
4. Hankkeen toteutuneet kustannukset	8
5. Hankkeessa valmistuneet palvelut	8
6. Riskienhallinta	10
7. Siirtyminen hankevaiheesta jatkuvan palvelun tuottamisen vaiheeseen....	10
8. Hankkeen vaikuttavuudesta	12
9. Hankeomistajan arvio hankkeen onnistumisesta	12
10. Suositukset ja kehitysehdotukset	13
11. Hankkeeseen liittyvä dokumentointi	15

Valtiovarainministeriö		3 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

1. Hankkeen kuvaus

Kansallisen palveluarkkitehtuuriohjelman tehtävänä on luoda kansallinen sähköisten palvelujen infrastruktuuri. Roolit ja valtuudet -hanke (RoVa) on asetettu toteuttamaan rooli- ja valtuuspalvelun kehittäminen.

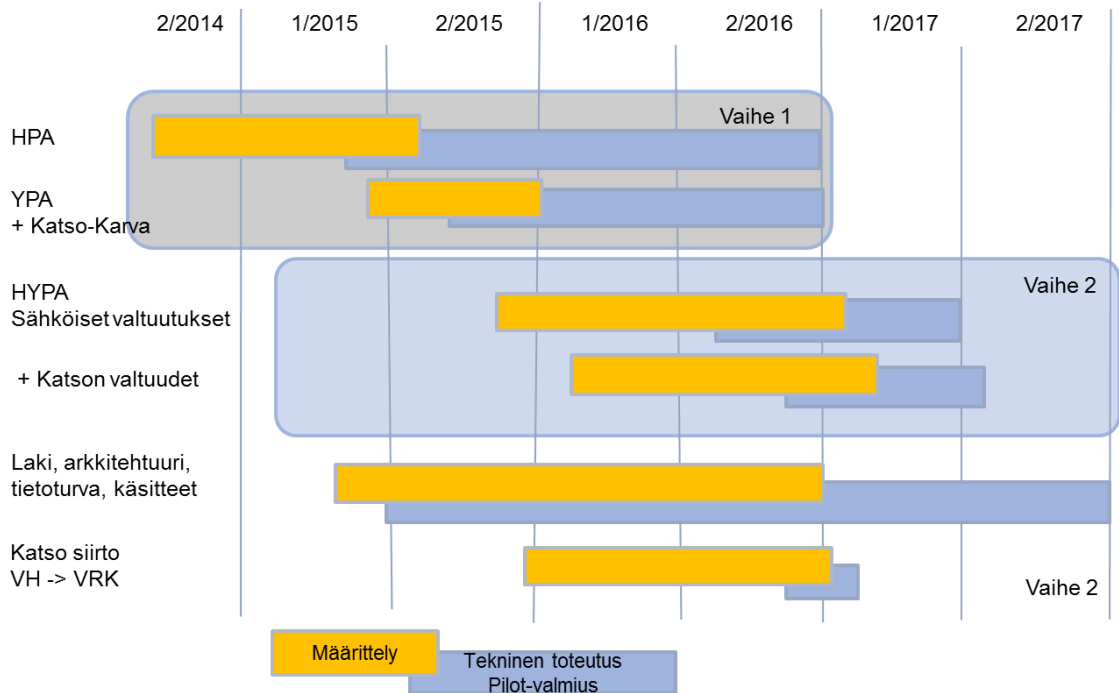
Kansallisen palveluarkkitehtuurin ohjelmakokonaisuuden toteuttaminen on määrätty Väestörekisterikeskukseen (VRK) 1.3.2014 perustetun kansallisen palveluarkkitehtuuriyksikön tehtäväksi.

RoVa-hankkeen tehtävänä on tuottaa sähköiset tukipalvelut, joiden avulla mahdollistetaan toisen henkilön, yrityksen tai yhteisön puolesta tapahtuva luotettava sähköinen asiointi sekä roolien ja valtuuksien ylläpitotoiminnallisuudet.

- Toisen henkilön puolesta asiointi yhtenäisellä tavalla ei tällä hetkellä ole mahdollista sähköisissä asiointipalveluissa.
- Alaikäisillä lapsilla ei ole sähköisiä tunnistusvälineitä käytössään. Vanhemmat hoitavat alaikäisten lastensa asiointeja. Sähköisiä palveluita ei ole tarjolla huoltajuiden tai edunvalvonnan tarkastamiseen sähköisten asiointien yhteydessä.
- Tiedot vanhemmuudesta ja holhoojista on rekisteröity VRK:n rekistereihin. Näihin tietoihin pohjautuen voidaan toteuttaa tarvittava palvelu Suomi.fi-valtuudet, joka perustuu perusrekisterien tarkastamiseen.
- Yritysten ja yhteisöiden nimissä tapahtuva sähköinen asiointi julkishallinnon palveluissa tapahtuu tällä hetkellä suurelta osin Verohallinnon tuottaman Katso-palvelun tunnistus- ja valtuuspalvelun avulla. Suomi.fi-valtuudet korvaa Katso-palvelukokonaisuuden rooli- ja valtuuspalvelut. Siirtymäaikana Katso-palvelun on toimittava vähintään nykyhetkeä vastaavalla tasolla.
- Yrityksien ja yhteisöiden nimenkirjoitusoikeudet tulee pystyä tarkistamaan perusrekistereistä (Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteri).

Hanke on alun perin suunniteltu toteutettavaksi kahdessa osassa. Toista vaihetta ei voi toteuttaa, ennen kuin ensimmäisen vaiheen keskeiset perusrekisteripohjaiset tuotokset ovat hyödynnettävissä valtuuksien luomiseen kansalliseen valtuusrekisteriin. Lisäksi lainsäädäntö pitää valmistella molempien vaiheiden tuotantoon viemiseksi. Katso-palvelun siirto VRK:lle ja sen jälkeinen Katson sulautus Valtuudet-palveluun vaativat onnistuneen lainsäädännön valmistelun ja uuden Kapa-lain voimaan tulon.

Valtiovarainministeriö		4 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

Kuvassa hankkeen vaiheet 1 ja 2. Hankkeen operatiivinen toiminta alkoi VRK:ssa 1.10.2014, kun hankepäällikkö aloitti tehtävänsä.

2. Organisoituminen ja työtavat

Hanke on organisoitu seuraavan mallin mukaisesti kolmeen hankkeen operatiiviseen kokonaisuuteen ja ohjaaviin ohjaus-, ohjelma- ja johtoryhmiin, joihin kuuluu edustajia tärkeimmistä sidosryhmistä.

Ohjausryhmän kokoonpano

Petteri Ohvo, hankepäällikkö, valtiovarainministeriö, puheenjohtaja

Kimmo Mäkinen, kehittämispäällikkö, valtiovarainministeriö, varapuheenjohtaja

Ulla-Maija Sarkkinen, kehittämispäällikkö, Patentti- ja rekisterihallitus

Jari Porrasmaa, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö

(varalla Maritta Korhonen, tietohallintoneuvos)

Ari Vähä-Erkkilä, tietohallintojohtaja, Kela

Jukka Kyhäräinen, ylitarkastaja, Verohallinto

Timo Karppanen, yksikönpäällikkö, Valtori

(varalla Jari Virtanen ryhmäpäällikkö)

Joonas Kankaanrinne, johtaja, Väestörekisterikeskus

(varalla Janne Viskari, ylijohtaja)

Matti Hiltunen, hankepäällikkö, Väestörekisterikeskus, pääsihteeri

Marja Lampola, suunnittelija, valtiovarainministeriö, kokoussihteeri

Valtiovarainministeriö		5 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

Projektipäälliköt ja -koordinaattorit ja ohjelmistokehittäjät

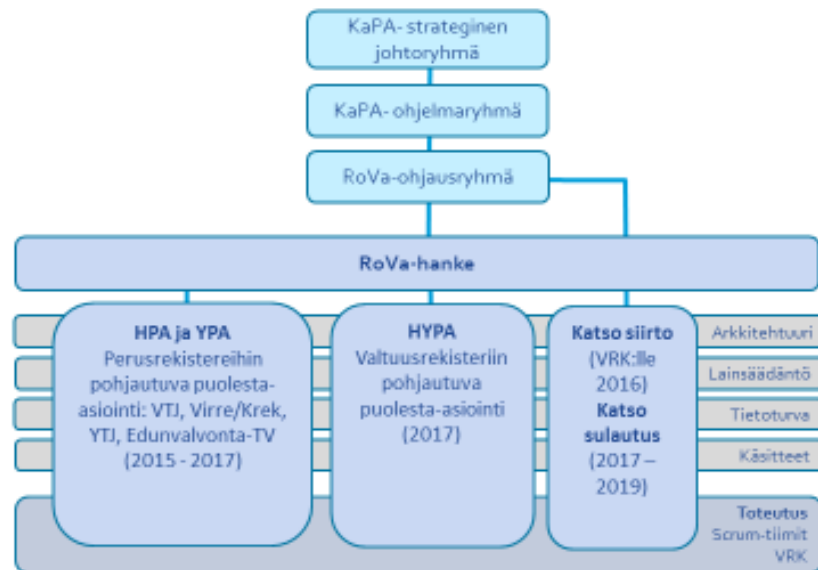
Pekka Värmälä, tuotepäällikkö, Väestörekisterikeskus

Risto Ollikainen, projektipäällikkö, KPMG

Veli-Matti Mykkänen, projektipäällikkö, KPMG

Jenni Karri, projektikoordinaattori, KPMG

Juha Korkalainen, Scrummaster/arkkitehti, Cybercom

Oheisen ohjausmallin tarkemmat tehtävät, vastuut ja valtuudet on kuvattu hankesuunnitelmassa (kappale 5 Organisaatio ja ohjaus).

Käytettävät työmenetelmät ja -tavat

RoVa-hanke toteutetaan pääsääntöisesti ketteränä kehityshankkeena. Ketterän kehittämisen menetelmät on kuvattu hankesuunnitelman liitedokumenteissa:

- Hankinnat: VRK:n ketterän kehittämisen hankintaohje (Ketterän_palvelukehityksen_hankintaohje.docx)
- Toimintamalli toimittajan kanssa: VRK:n ketterän kehittämisen yhteistyömalli (Ketterän_palvelukehityksen_yhteistyömalli.docx)

Valtiovarainministeriö		6 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

3. Keskeiset tavoitteet, tavoitteiden toteutuminen ja muutokset

Hankkeen keskeiset tavoitteet ovat selkeitä ja hanketoimijat ovat pitäneet niitä tärkeinä. Ne ovat olleet kuitenkin hyvin ylätasoisia. Toisaalta tämä on antanut hankkeelle mahdollisuuden muokata toimenpiteitä tarpeiden mukaisesti. Vaikka tavoitteita on pidetty kunnanhimoisina, ovat ne kuitenkin olleet realistisia ja ohjanneet ketterään toteutukseen. Hankkeen haasteet ja riskit arvioitiin on arvioitu alussa liiankin isoiksi, ja esimerkiksi isot organisaatiot on saatu mukaan hyvin sitoutuneesti. Moni asia on kuitenkin selvinnyt vasta työstöprosessin myötä ja esiin on noussut myös uusia tarpeita. Loppuasiakkaiden rooli on vahvistunut hankkeen edetessä suhteessa tavoitevaiheessa arvoituun rooliin.

Koska hankesuunnitelmassa ei ole määritetty tavoitteita ja mittareita samassa muodossa kuin muissa hankkeissa, seuraava koontitaulukko poikkeaa sisällöltään hie-man muiden hankkeiden vastaavista koonneista raportissa.

TAVOITE	TEHTÄVÄT	TOTEUTUMINEN	ARVIO
Roolit ja valtuudet -hanke tukee ohjelman tavoitteiden toteutumista tuottamalla keskitetyn kansallisen ratkaisun yritysten, muiden organisaatioiden ja kansalaisten roolien ja valtuutusten hallintaan. Toteutettava Valtuudet-palvelu yhdistää eri viranomaisten ylläpitämät valtuutusoikeutta luovat viranomaisrekisterit, kuten kaupparekisterin tai väestötietojärjestelmän tiedot henkilön sähköiseen tunnistamiseen. Tämä mahdollistaa pääsyn sähköisiin palveluihin tietyn roolin mukaisesti tai asioinnin toisen henkilön tai oikeushenkilön puolesta. Valtuudet-palvelun tavoitteena on ensi vaiheessa tuottaa keskitetty ratkaisu suurten, taloudellisesti merkittävien volyymipalveluiden sähköisen puolesta asioinnin tarpeisiin.	Määritellä ja toteuttaa julkisten asiointipalveluiden käyttöön sähköiset palvelut perusrekisteritietoihin pohjautuvien valtuuksien ja roolien tarkastamiseen kansallista palveluväylää hyödyntäen.	Määrittely ja toteutus ovat valmistuneet.	
	Määritellä ja toteuttaa uusi valtuusrekisteri ja Suomi.fi-valtuudet -palvelu, joka mahdollistaa sähköisen valtakirjapohjaisen toisen puolesta asioinnin.	Valtuusrekisteri ja Valtuudet-palvelu on käyttöön otettu.	
	Uuden KaPA-lain määrittelemän tahdonilmaisujen ja suostumusten hallintaan tarvittavan uuden perusrekisterin sähköisten tahdonilmaisujen luonnin, vahvistamisen ja tarkastuspalvelun määrittelyn, suunnittelun ja toteutuksen.	Uuden perusrekisterin sähköiset tahdonilmaisut on luotu ja tarkastuspalvelu on määritetty, suunniteltu ja toteutettu. Hankesuunnitelmaa muutettiin hankkeen kuluessa. Suostumusrekisterin esiselvitys valmistuu hankkeen aikana yhteistyössä YTI-hankkeen kanssa.	
	Määritellä ja suunnitella Verohallinnon toteuttaman ja hankkeen aikana VRK:n vastuulle siirtyvän Katso-palvelun rooli- ja valtuustoiminnallisuksien siirtyminen Valtuudet-palvelun osaksi.	Tavoitteen mukainen määrittely ja suunnittelu on toteutettu. Katso-palvelun rooli- ja valtuustoiminnot on pilotoitu, ensimmäiset osuudet siirtyvät tuotantoon 12/2017, loput vähitellen vuoden 2019 loppuun mennessä.	
	Siirtää Katso-palvelun omistajuus ja hallinnointi Verohallinnolta VRK:n vastuulle vuoden 2017 alussa.	Kts. edellä.	
	Selvittää ja käynnistää Valtuudet-palvelun vaatimat lainsäädäntölisäykset ja muutokset	Lainsäädäntölisäysten tarve on selvitetty.	
	Luoda ja sopia palvelukokonaisuuden vaatimat toimintamallit ja säännöt	Toimintamallit ja säännöt on laadittu.	

Valtiovarainministeriö		7 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

	Luoda käytännöt palvelua hyödyntävien ohjelmistojen (asiointipalveluiden) liittymiseen	Rajapintakuvaukset ja käytännöt on laadittu.	
	Tukea rajattua joukkoa ensivaiheen liittymisessä 80/20 -periaatteen mukaan, jolloin toteutuksissa aluksi keskitytään volyymipalveluihin, jotka kattavat 80 % käyttötapauksista.	Hanke on keskittynyt volyymipalveluihin. Esim. Kelan Omakanta-palvelu on käyttöönottanut Valtuudet-palvelun, suurista palveluista Verohallinnon ja terveydenhuollon tarkastuspalveluiden liittymisiä valmistellaan parhailaan.	

Asiakkaiden toiveesta hankkeeseen on lisätty uusi keskeinen tavoite, eli niin sanottu palvelupisteasioinnin mahdollistaminen. Sen toteutuksen suunnittelu on aloitettu, ja osa ensivaiheen ominaisuuksista on jo toteutettu. Palvelupisteasioinnin toinen vaihe etenee vuoden 2018 tiekartan ja jatkokehityssuunnitelman mukaisesti. Kapa-lain (7/2016) myötä hankkeelle lisättiin tehtäväksi Katso-palvelun siirto Verohallinnolta VRK:lle, ja Katso-palvelun ominaisuuksien sulauttamien osaksi Valtuudet-palvelua vuoden 2019 loppuun mennessä. Maistraattien edunvalvontatietovarannon toteutus keskeytettiin keväällä 2017, joten rajapintakyselyä ei voitu testata, vaikka toteutus oli suunniteltu lähes valmiiksi kehitystiimissä. Kyseistä edunvalvontatietovarannon toteutusta jatkettaneen vuosina 2018–2019.

Onnistumisia

- Hanke on jaettu onnistuneesti eri toteutusvaiheisiin. Näin vaiheiden projektointia ja asiantuntijaresursseja on voitu muokata ja muuttaa ketterästi
- Kehitystyön laatu on ollut hyvää ja tiimin yhteistyö on toiminut hyvin. Syynä tähän ovat olleet ketterä kehittäminen, onnistuneet hankinnat ja lähdekoodin julkaisu avoimena.
- Hankkeen toteutus oli irrotettu muiden hankkeiden tuotoksista, jolloin rinnakkaisien hankkeiden myöhästymiset eivät ole vaikuttaneet merkittävästi Valtuudet-palvelun tuotannonoton myöhästymisiin.
- Hankkeessa toteutetussa Suomi.fi-valtuuksissa on saavutettu riittävä tuotannon varmuustaso.
- Tuotantoon on tehty palvelun lanseerauksen jälkeen useita versiopäivityksiä, jotka eivät ole aiheuttaneet käyttökatoja.
- Tuoteomistajan ja muiden keskeisten asiantuntijoiden vaihdokset eivät ole aiheuttaneet merkittäviä ongelmia tai hidastumista.
- Hankkeen ohjauksen ja operatiivisen toiminnan tiivis yhteistyö on toiminut erittäin hyvin.

Mitä tekisin toisin

- Hankkeen alussa etenkin suurille asiakasorganisaatioille annettiin käyttöönotossa epärealistinen aikataulu.
- Tuotantotoiminnan ja ylläpidon prosessien suunnittelu olisi pitänyt aloittaa yhtä aikaa sovellusten kehittämisen kanssa. Nyt suunnittelu aloitettiin liian myöhään.
- Hankkeen henkilöiden rekrytointi olisi pitänyt aloittaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta koko kehitystyö olisi päästy aloittamaan useita kuukausia aikaisemmin.
- Hankkeen jälkeisen yhteiskehittämisen ja asiakasyhteistyön mallin suunnittelu olisi pitänyt aloittaa aikaisemmassa vaiheessa.
- Hankkeen siirto kehitysvaiheesta jatkuvan tuotannon vaiheeseen olisi pitänyt aloittaa paljon aikaisemmin.

Valtiovarainministeriö		8 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

4. Hankkeen toteutuneet kustannukset

Hankkeen kustannukset Väestörekisterikeskuksen osalta ovat olleet yhteensä 5 015 065 euroa.

Hanke	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
Palveluväylä	166 511	962 548	1 835 911	801 266	3 766 236
Palvelunäkymät	61 259	1 637 725	4 791 190	7 772 255	14 262 429
Tunnistus	43 050	792 488	1 269 498	1 407 341	3 512 377
Valtuudet		924 844	2 034 599	2 055 622	5 015 065
Jatkuvat menot	649 777	1 925 956	2 134 229	2 086 394	6 796 356
Käyttöpalvelumenot				4 057 928	4 057 928
Tunnistustapahtumat			155 367	3 002 904	3 158 271
Hankkeiden yhteiset	2 589	742 514	4 079 383	7 653 953	12 478 439
YHTEENSÄ	923 186	6 986 075	16 300 177	28 837 663	53 047 101

5. Hankkeessa valmistuneet palvelut

Hankkeelle on asetettu tavoitteellisia tuotantomääriä, kuten asiakasorganisaatioiden ja tuotantoon otettujen sähköisten asiointipalveluiden lukumäärä. Vuoden 2016 tavoitteena oli saada tuotantoon viisi asiointipalvelua. Tavoite saavutettiin loppuvuoden 2016 (12/2016) aikana.

Vuoden 2017 tavoitteeksi valtiovarainministeriö asetti viisi uutta asiointipalvelua, joista yksi hyödyntäisi uutta valtuusrekisteriä eli sähköisiä valtakirjoja. Tavoite saavutettiin heinäkuussa 2017, jolloin valtuusrekisteriin liitettiin ensimmäinen asiointipalvelu, Migrin Enter Finland -palvelu. Perusrekisteripohjaisia palveluita käyttö tuolloin jo 30 organisaatiota yli kymmenessä asiointipalvelussa.

Alla on lueteltuna liittyneiden asiointipalveluiden tilanne 12.12.2017, jolloin tavoitteet oli jo ylitetty moninkertaisesti. Lisäksi toisen puolesta asiointitapahtumamäärien nopea kehitys on yllättänyt positiivisesti yhteisen operatiivisen kehitys- ja ohjaustimin. Valtuutustapahtumia on ollut yli miljoona vuoden 2017 aikana. Marraskuussa 2017 Valtuudet-palvelussa tehtiin 138 000 puolesta-asiointitapahtumaa ja kasvua oli lähes 10 % kuukaudessa.

Tuotannossa on 16 asiointipalvelua 36 organisaatiossa 12.12.2017

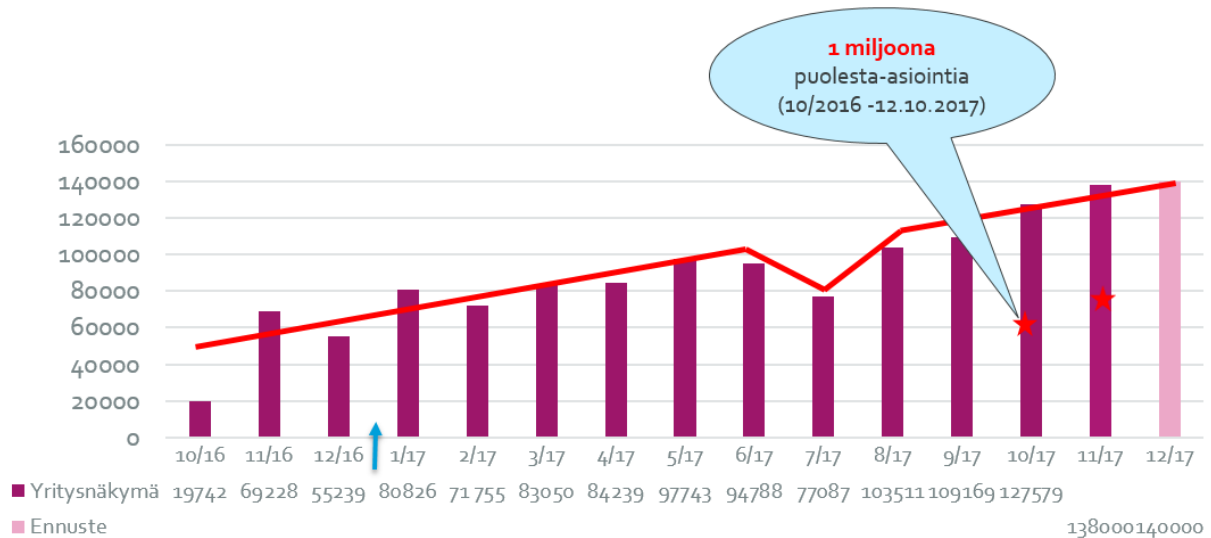
- Henkilön puolesta asiointi (8 asiointipalvelua, joita hyödyntää 27 organisaatiota)
- Yrityksen puolesta asiointi (7 asiointipalvelua)
- Valtuusrekisteri (2 asiointipalvelua, yritys voi valtuuttaa henkilön, henkilö voi valtuuttaa henkilön)

Palvelu	Tammi	Heinäk	Maa	Huht	Touk	Kesä	Heinäk	Elo	Syys	Lok	Marr	Joulu	Yhteen
Kela Omakanta	72524	65311	71638	67884	74870	68438	54292	71489	77336	92645	101282	0	817709
Trafi	34	31	2380	5042	5577	5820	5884	5962	6669	7117	6980	0	51496
Tekes	7192	5910	6087	5000	6065	6097	2494	4789	5446	5258	5080	0	59418
Palkka.fi	0	0	0	0	1591	3499	3802	3632	3390	3498	3670	0	23082
KEHA-keskus	0	0	0	0	564	1330	597	1257	1837	3754	5873	0	15212
Palv.näymät (Yritykset)	204	176	122	133	134	89	584	367	501	646	720	0	3676
Ilmoitin.fi	307	217	161	219	181	106	90	98	93	76	92	0	1640
Hyvis	565	97	1622	4381	7329	6319	5466	9115	9512	9584	11240	0	65230
PSOP	0	0	0	0	0	1821	2088	4647	2520	3182	1021	0	15279
Migri	0	0	0	0	0	196	736	1110	793	1057	1682	0	5574
Tampereen Valinnan	0	0	3	794	336	297	420	220	493	351	254	0	3168
Jyväskylän Valinnanvapauspilotti	0	0	1024	706	673	632	340	318	355	335	416	0	4799
Medix	0	13	13	13	0	60	219	152	109	44	56	0	679
SuoraTyö	0	0	0	67	423	84	75	86	78	85	46	0	944
Poske	0	0	0	0	0	0	0	309	37	8	21	0	375
Astia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	80826	71755	83050	84239	97743	94788	77087	103551	109169	127640	138433	0	1068281

Taulukossa asiointipalvelut ja käyttömäärät 1.1.–30.11.2017. Yhteensä **1 068 281** puolesta-asiointitapahtumaa vuoden 2017 (11 kk) aikana.

Suomi.fi-valtuudet tapahtumamäärät & ennuste 2017

Taulukossa on toisen puolesta asiointin käyttövolyymit 10/2016–11/2017. 13.10.2017 saavutettiin yhden miljoonan kumulatiivinen tapahtumamäärä.

Valtiovarainministeriö		10 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

Valtuudet -palvelun tiekartta ja toteutuneet tuotokset

6-12/2016	1-2/2017	3-4/2017	5-6/2017	7-8/2017	9-11/2017	12/2017	2018-2019
<ul style="list-style-type: none"> Perusrekisteri HPA Huoltaja-huollettava tarkistus Perusrekisteri YPA Yrityksen yksinvaltaisen edustajan tarkistus 	<ul style="list-style-type: none"> Valtuusrekisteri henkilö-henkilö valtuutus 	<ul style="list-style-type: none"> Perusrekisteri YPA Yhtiömiessroolin ja yksityisen elinkeinon-harjoittajaroolin tarkistus 	<ul style="list-style-type: none"> Katso-valtuudet valtuudet ja -roolit Suomi.fi-valtuuksiksi – suunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> Valtuusrekisteri yritys-henkilö valtuutus 	<ul style="list-style-type: none"> Valtuusrekisteri yritys-yritys - henkilö valtuutus Valtuusrekisteri henkilö-yritys valtuutus 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelupisteasioi nti Valtuuden tarkistus Katso-valtuudet valtuudet ja -roolit Suomi.fi-valtuuksiksi – pilotointi Tahdonilmaisusrekisteri: toteutus-suunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelupiste-asiointi Luonti ja selailu
<ul style="list-style-type: none"> HPA – tuotantoon 09/2016 YPA – tuotantoon 09/2016 							<ul style="list-style-type: none"> Lyhenteet: HPA = henkilön puolesta-asiointi YPA = yrityksen puolesta-asiointi

Hankkeelle asetetut tavoitteet ja tuotokset sekä niiden toteutunut aikataulu päivitettyä tiekartalle 12.12.2017.

6. Riskienhallinta

Hankkeessa on seurattu säännöllisesti riskien kehitystä, josta on kootusti raportoitu ohjelmaryhmälle ja ohjausryhmälle graafisena esityksenä. Riskit on kuvattu todennäköisyyden ja vakavuuden tulona, joista saadaan riskiluku max. 25. Lisäksi on arvioitu riskistä toipuminen. Lisäksi on määritetty, millä ennakoivilla toimenpiteillä riskiä voi pienentää.

Hankkeen keskeisimpi riskejä syksyllä 2017 ovat olleet

- Katso-palvelun korvaaminen vuoden 2019 loppuun mennessä Suomi.fi-valtuuksilla ei kaikilta osin onnistu (esim. ulkomaalaiset yritykset ja henkilöt (identifiointi). Riskiluku 20.
- Hyödynnettäviin perusrekistereihin liittyvät rajoitteet tai puutteet vaativat muutoksia Valtuudet-palveluun tai palvelua ei voida toteuttaa halutulla tavalla. Riskiluku 16.
- Hankeaikana kerrytetyn tietotaidon siirtyminen ostopalveluina toteutettujen kokonaisuuksien osalta Väestörekisterikeskukselle palvelun jatkuvuuden ja edelleen kehittämisen varmistamiseksi. Riskiluku 12.

7. Siirtyminen hankevaiheesta jatkuvan palvelun tuottamisen vaiheeseen

Hankkeen organisoituminen vuoden 2018 alusta vaatii vielä paljon tarkennuksia henkilötasolla, jota ei ole voitu vielä lopullisesti tarkentaa. Syynä on toimittajien sopimusten määräaikaisuus ja uuden kilpailuttamisen myöhäinen toteutus. Joulukussa 2017 valitus aika on vielä kesken. Riskinä on, että osaaminen katoaa, jos toimittajat merkittävästi vaihtuvat.

Valtiovarainministeriö		11 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

Organisoituminen ohjelman päättymisen jälkeen - nimetyt henkilöt

- Syksyllä hankeaikana on otettu käyttöön suurin osa ylläpitovaiheen prosesseista sekä osittain sovittu niihin liittyvistä vastuista VRK:n ja käyttöpalvelutoimittajan välillä.
- Palvelun jatkokehitys tapahtuu vuosina 2018-2019 Suoja-hankkeessa, samoin kuin muidenkin Suomi.fi-palveluiden jatkokehitys.
- VRK:lla on sopimus sovelluskehityksestä sekä testauksesta useamman eri toimitajan kanssa. Suomi.fi-valtuuksien kehitystiimi on määritelty vuodelle 2018. Pääsääntöisesti osa samoista sovelluskehittäjistä jatkavat projektissa.
- VRK:lla on meneillään tarjouskilpailu projektipäälliköiden sopimustoimittajista, joiden nykyisten toimittajien sopimuksista ja jatkosta päätetään vasta joulukuussa 2017.
- Käyttöönottojen tekninen tuki organisoidaan yhtenäiseksi kaikissa Suomi.fi-palveluissa. Tukihenkilöt hankitaan VRK:n olemassa olevien sovelluskehityssopimusten kautta.

Alla on koottu taulukkoon tehtäviä, joihin on nimetty vastuuhenkilö ja toiseen taulukkoon tehtäviä, joihin ei ole vielä nimetty vastuuhenkilöä.

Henkilö / rooli	Organisaatio	Tehtävä
Riitta Partala, kehityspäällikkö	VRK, Digitaaliset palvelut	Valtuudet palvelun omistaja: kehitys, tuotanto ja asiakasprosessit.
Jani Ruuskanen, hankepäällikkö	VRK, Digitaaliset palvelut	Suoja-hankkeen hankepäällikkö
Pekka Värmälä, tuotepäällikkö	VRK, Digitaaliset palvelut	Ohjaa sovelluskehitystä tuoteomistajan roolissa.
Katariina Katajisto ja Minna Lindqvist	VRK, Digitaaliset palvelut	Asiakaskäyttöönottojen koordinointi ja tuki.
Vesa Vanhalakka ja Jani Virta, palveluvastaavat	VRK, ICT-palvelut	Palvelupisteen palveluvastaavat vastavat tuotantotoiminnasta.
Kimmo Mäkinen, erikoisasiantuntija	VM	Ohjaa mm. valtuuksien ja tunnistuksen kehitystä VM:ssä.
Marjukka Ala-Harja	VM	VRK:n tulosohtaus
Pirjo Koivunen, Asiakaskokemuspäällikkö	VRK, Hallinto ja yhteiset palvelut	Asiakasyhteistyöryhmät, brändi

Organisoituminen ohjelman päättymisen jälkeen – tarvittavia rooleja ja tehtäviä

- Jotta hankkeen sujuva siirtyminen jatkuvan tuotantoon, uusasiakashankinta, käyttäjämäärän kasvu ja jatkokehitys voidaan varmistaa, tarvitaan myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Taulukkoon alle on kuvattu ja lueteltu, millaisia asiantuntijarooleja ja tehtäviä tarvitaan.

Henkilö / rooli	Organisaatio	Tehtävä
NN, projektipäällikkö	Toimittaja NN	Valtuudet palvelun uusasiakashankinta

Valtiovarainministeriö		12 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

NN, projektipäällikkö/-suunnittelija	Toimittaja NN	Tekninen käyttöönottojen koordinointi ja tuki
NN, projektipäällikkö	Toimittaja NN	Katso-hyödyntäjien tuki ja Katso Sulautuksen ohjaus
NN, projektipäällikkö/-suunnittelija	Toimittaja NN	Valtuuskoodien määrittelytyö, uusasiakkaan tuki ja ohjeistus

8. Hankkeen vaikuttavuudesta

Hankkeen käynnistysvaiheessa todettiin, että sen vaikuttavuus muodostuu välillisesti Valtuudet-palvelua käyttävien asiointipalveluiden sähköisten asiointikanavien lisääntyvästä ja muista kanavista siirtyvästä käytöstä. Asiointin siirtymisen kustannusvaikutuksen arvioitiin Kelan laskelmien mukaan olevan 5 euroa per asiointi. Kansainvälisissä tutkimuksissa hyötyarvona on käytetty 10–25 euron arvioita.

Valtuudet-palvelun ensimmäiset osat otettiin tuotantokäyttöön syksyllä 2016. Käyttötilaston mukaan 13.10.2017 saavutettiin yhden miljoonan tarkastussanomien kumulatiivinen määrä. Kyselyiden neljän viime kuukauden (08–11/2017) keskiarvo on 120 000 tarkastuskyselyä. Kuukausittainen kasvu on 10 prosenttia.

Maltillisesti voidaan arvioida, että puolet kyselytapahtumista johtuu asiointin siirtymisestä sähköiseen kanavaan. Nykyisellä käyttövolymilla vuosittainen kustannushyöty on siten 3,6 miljoonaa euroa vuodessa (1,2 milj. * 5 € * 50%). Takaisinmaksuaika noin 2 vuotta (diskontaamaton). Kun käyttövolyyymi kasvaa, takaisinmaksuaika vastaavasti lyhenee entisestään.

Rahallisten kustannussäästöjen ohella merkittävämpänä vaikuttavuutena voitaneen pitää asiakkaiden saavuttamia aikasäästöjä, jotka muodostuvat mahdollisuudesta asioida paikasta ja ajasta riippumatta. Aikasäästö ilmenee myös asiakkaiden koekemana palveluiden laatutason nousuna.

9. Hankeomistajan arvio hankkeen onnistumisesta

Kun määriteltiin hankkeen yleisiä tavoitteita sekä tavoiteltavia asiakas- ja käyttömääriä, tunnistettiin Valtuudet-palvelun käyttämiseen liittyvät haasteet ja riskit. Näitä olivat muun muassa asiakkaiden sitoutumisen aste ja käyttöönottojen siirtyminen, odottamattomat juridiset haasteet sekä mahdolliset teknologiset ongelmat. Nyt voidaan arvioida, että joko haasteet ja riskit yliarvioitiin tai sitten näihin haasteisiin ja riskeihin osattiin kiinnittää riittävästi huomiota hankkeen toteutusaikana. Hanke saavutti ja ylitti sille asetetut tavoitteet selkeästi.

Hankkeessa työskennelleistä henkilöistä muodostui tiivis ja yhtenäinen toteuttajajoukko, joka sisäisti hankkeen tarkoituksen ja tavoitteen. Sitoutuneisuus ilmeni vähäisenä vaihtuvuutena ja hyvinä työsuoritteina koko hankkeen ajan. Jäsenten eri lähtöorganisaatioilla ja siten erilaisilla organisaatiokulttuureilla ei ollut havaittavaa negatiivista vaikutusta.

Suurin aikataulullinen haaste ja lisätyö syntyi VRK:n ja tietosuojavaltuutetun tulkinnoista, jotka liittyivät asioivan henkilön huollettavien henkilötunnusten välittämisestä asiointipalvelun välityksellä asioivalle henkilölle. Tämän vuoksi rajapinnan teknistä toteutusta jouduttiin muuttamaan merkittävästi.

Valtiovarainministeriö		13 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

Tavoitteena ollut edunvarannon tietovarannon kytkeminen Valtuus-palvelun perusrekisteriksi jouduttiin keskeyttämään, koska edunvalvonnan tietojärjestelmän kehitystyö keskeytettiin. Tämän seurauksena Valtuudet-palvelussa jatkettiin väestötietojärjestelmässä olevan vailinaisen edunvalvontatiedon hyödyntämistä.

Valtuusrekisterissä valtuuksien laajuutta rajataan ja tarkennetaan valtuuskoodien ja selittävien tekstien avulla. Tavoitteena on ollut luoda asiakkaiden kannalta tarvelähtöisiä, käyttökelpoisia ja suhteellisen laajoja valtuuksia, kuitenkin huolehtien valtuuksien tarkkarajaisuudesta. Tällainen valtuuskoodien määrittely osoittautui yllättävän haasteelliseksi. Tietojärjestelmien toteuttajat samaistivat valtuudet käyttövaltuushallinnan rooleihin. Pitkällisten keskusteluiden ja luonnosten jälkeen päädyttiin nykyisiin hallinnonalojen ja organisaatioiden rajat ylittäviin valtuuskoodeihin. Kaikilta osin tämä työ ei vielä ole valmis, vaan se täydentyy uusien toimialojen ja käyttäjäorganisaatioiden liittyessä mukaan. Edellä mainituista ideologisista ja toiminnallisista eroista valtuuksissa ja käyttövaltuushallinnassa tulee pitää kiinni kehittämishankkeen jälkeinkin.

KaPA:n ohjelma- ja hankemalli mahdollisti, että hankesuunnitelma tarkentui ja toteutusta painotettiin hankkeen toteutuksen aikana. Suunnitelmia ja priorisointeja muokattiin Valtuudet-palvelua käyttävien asiointijärjestelmien tarkentuvien tarpeiden mukaisesti, mutta kuitenkin vahvan ohjaavan vision mukaisesti. Toisaalta alkuvaiheessa hankkeen epämääräisiltäkin tuntuneet suunnitelmat aiheuttivat jonkin verran epäuskoisuutta hankkeen menestyksekkäästä toteuttamisesta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Uudenlaisen palvelun toteuttaminen vesiputousmallin mukaisella projektoinnilla olisi vaatinut laajan ja pitkäkestoisen suunnitteluvaiheen, joka olisi siirtänyt palvelun valmistumista ja käyttöönottoja ja siten siirtänyt myöhemmäksi tuottojen ja tavoitteiden saavuttamista.

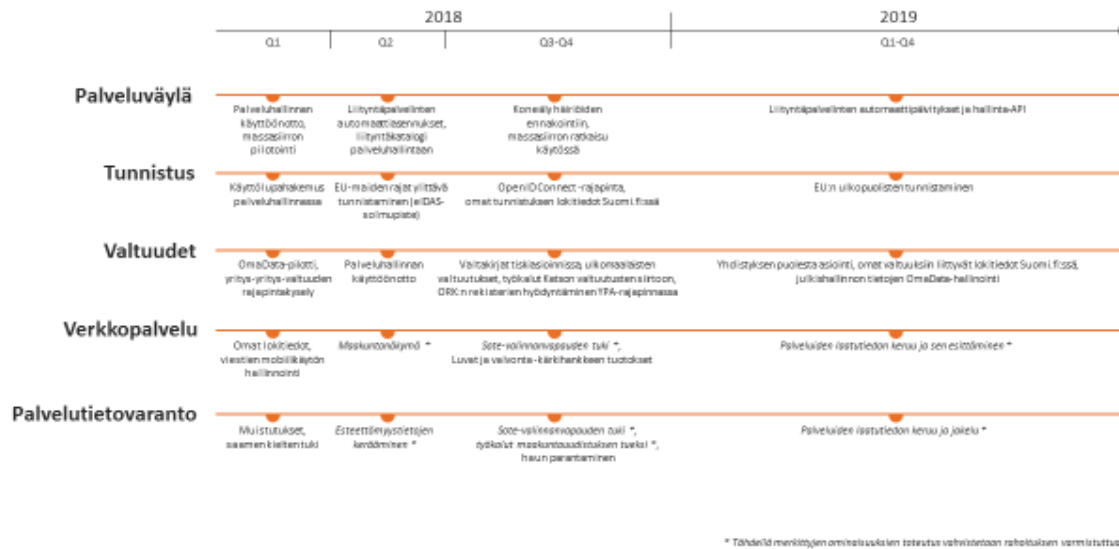
Toteuttajaorganisaatioiden kilpailuttaminen kesken hankekauden muodosti suuren riskin hanketoteutuksen jatkuvuudelle. Onneksi tämä riski ei toteutunut.

Hankkeen ohjausryhmä koostui merkittävien käyttäjäorganisaatioiden ja perusrekisteritietoja tarjoavien organisaatioiden edustajista. Ohjausryhmän jäsenet toimivat kiitettävästi linkkeinä hankkeen ja edustamiensa organisaatioiden välillä.

10. Suositukset ja kehitysehdotukset

Hankkeen keskeiset kehitysehdotukset on koottu Suomi.fi-palveluiden yhteiselle tiekartalle. Alla Valtuudet-palvelun keskeiset kehitystarpeet vuosille 2018–2019.

Suomi.fi-palveluiden roadmap 2018-2019

Suomi.fi-valtuudet 2018 - 2019

2018	2019
<ul style="list-style-type: none"> OmaData-pilotti: opiskelutiedot, Koski (YTI) Katson sulauttamisen vaatimat ominaisuudet ja Katson valtuuksien siirtoa tukevat työkalut Yritys-yritys-valtuuksien rajapintakysely Ulkomaalaisten valtuudet: eIDAS- tai muulla ulkomaalaisella tunnistusvälineellä tunnistetun käyttäjän valtuuttaminen Oikeusrekisterikeskuksen rekisterit yrityksen puolesta asiointiin Palveluhallinnan käyttöönotto Valtuusrekisterin käytettävyyssparannukset Suomi.fi-viestien hyödyntäminen ilmoituksissa. Palvelupisteasiointi, virkailijan luomat valtakirjat Käyttöönottojen tuotteistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Yhdistyksen puolesta asiointi. Edellyttää, että PRH:n uusi yhdistysrekisteri valmis. Julkisen hallinnon OmaData-hallinnointi (YTI) Edunvalvontarooli henkilön puolesta asiointiin (jos AVI toteuttaa perusrekisterin)

Käyttötapa- ja kustannusarviointien perustelut:

- Usein moni valtuuttajan henkilövaltakirja
- Valtuuskoodin tekninen maksimipituus voi massasiirtoille
- Asiakkaan neuvotteen (esim. auton rekisterinumero, tilinumero)
- Valtuusrekisterin admin-käyttöliittymä käyttöä jatkuvasti
- Tietosuojatietojen mahdollisesti aiheuttava muutostarpeita (tarkennus syyskuu 2017)
- Suomi.fi-luvut-konseptin määrittely, pilotointi ja toteutus
- Ryhtymien toteutus EU-jäsen valtioiden yrityskatsoihin sekä kyseisyrityksen tarjottuun muulle EU-mailla (EU:n TDDP-hankke)
- Suomi.fi-valtuuksien rajapintojen luominen ainakin osittain internetin (esim. omien valtuuksien REST-rajapinta)
- Seuranta ja mahdollinen toteutus Suomi.fi-valtuuksien alustan rajapintojen avulla uudesta ulkopuolelta käyttöön

RoVa-hankkeen jatkokehitysehdotuksia, kun KaPA-ohjelma päättyy, eli 31.12.2017 jälkeen.

Alle on koottu tärkeimpiä kehitysehdotuksia, jotka ovat tärkeitä toteuttaa, mutta eivät ole ajallisesti tärkeysjärjestyksessä. Vain osa on siirretty edellä esitetyille jatkokehityksen tiekartalle.

- Virkailija luo valtakirjan palveluspisteessä henkilön tai yrityksen puolesta (virkailijalla nimenkirjoitus/valtuuden luontioikeus).
  - Virkailijan pääsy asiakkaan valtuustietoihin
  - Valtakirjan sisällön näyttäminen virkailijalle tai lähiomaisille
  - Virkailija luo valtakirjan valtuusrekisteriin

Valtiovarainministeriö		15 (15)
Roolit ja valtuudet-hanke	Loppuraportti	26.1.2018

- Julkishallinnon organisaation ”juurivaltuuttajan” identifiointi (uusi perusrekisteri tai lisäys kaupparekisteriin nimenkirjoittajista)
- Sähköisen asiointitunnuksen tai vastaavan henkilötunnisteen käyttö henkilötunnuksen sijaan sekä ulkomaalaisten Id-tunniste henkilötunnuksen sijaan
- Useamman päämiehen valtakirjan vahvistusprosessi (esim. kuolinpesät)
- Yrityksen useamman nimenkirjoittajan valtakirjan vahvistusprosessi
- Sähköisten valtakirjojen laajennus: sovellus-henkilö, sovellus-yritys, sovellus-sovellus, valtuuksien toteuttaminen
  - MyDatan pääsyoikeuksien toteuttaminen valtuuksien tai suostumusten avulla. Useampia PoC-toteutuksia.
- Katso-palvelun migraation jatkototeutus Valtuudet-palveluun Katso-palvelun hyödyntäjäorganisaatioille
- Varmistetaan lainsäädännön tuki uudelle Valtuudet-palvelun versio 2.0:lle sekä uusille ja nykyisille perusrekistereille (mm. EU-tietosuojan vaatimukset perusrekistereille). On varmistettava OmaDatan lainsäädäntö, jotta pääsyoikeudet voidaan toteuttaa valtuuksien avulla esimerkiksi valtuusrekisterissä.
- Lisäksi Valtuudet-palvelun tehokäyttäjistä ja erilaisista käyttötapauksista on tehty analyysi 8.12.2017. Analyysissä tuodaan esille, millaisia Valtuudet-palvelun jatkokohitystarpeita on huomioitu tehokäyttäjille hankkeessa syksyllä 2017. Raportti on talletettu Confluenceen.

11. Hankkeeseen liittyvä dokumentointi

Suomi.fi-valtuuksien kattava dokumentaatio löytyy esuomi.fi:stä. Dokumentaatio siirretään esuomi.fi:stä Palveluhallintaan keväällä 2018.